

NOVĂȚEANUL

Publicație lunară independentă

ORAȘUL NOVACI ❖ Anul IX, Numărul 99 ❖ Luni, 27 Septembrie 2021 ❖ ISSN 2392 - 6961

A ÎNCEPUT UN NOU AN ȘCOLAR

Pe 13 septembrie au avut loc festivitățile de deschidere a noului an școlar 2021 – 2022 la toate școlile și grădinițele din oraș.

La Școala Gimnazială Novaci și Structura Pociovaliștea a Școlii Gimnaziale Novaci, precum și la Grădinițele de Copii, la festivități a participat primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean. Festivitatea a fost deschisă de doamna prof. Cristina Spilcă, directoarea școlii.

A urmat apoi cuvântul domnului primar

Dumitru Leuștean, care s-a referit în cuvântul său la lucrările de modernizare a tuturor școlilor din localitate, asigurându-se cele mai bune condiții pentru desfășurarea unui învățământ de bună calitate. Totodată, s-a referit și la măsurile care trebuie respectate pentru ca în noile condiții de pandemie să ne protejăm sănătatea și pentru ca elevii să poată participa fizic în sălile de clasă.

O festivitate deosebită a avut loc la Liceul Teoretic Novaci. La festivitate, pe lângă elevi, profesori, părinți ai elevilor, au participat: Prefectul județului Gorj, domnul Marcel Iacobescu, Primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, Inspector Școlar, prof. Otilia Giurca, Daniel Popescu, Comisar Șef Poliția Orașului Novaci.

Festivitatea a fost deschisă de prof. Alina Ramona Țicu, directoarea liceului, care a spus, între altele, că domeniul educațional este prioritar pentru orașul nostru de munte, dovadă că ne dorim ca elevii să studieze în cele mai bune condiții. De asemenea, a mai precizat că începutul noului an școlar ne găsește în clădiri renovate și modernizate și că speră ca

eforturile autorității locale și conducerii liceului să se regăsească mai târziu în rezultatele elevilor.

Au mai luat cuvântul Prefectul Județului Gorj, Marcel Iacobescu, Primarul Orașului Novaci, Dumitru Leuștean, Inspector Școlar, prof. Otilia Giurca și Comisarul Șef Poliția Orașului Novaci, Daniel Popescu, cu toții îndemnând elevii spre știința de carte și pentru păstrarea renumelui de care se bucură școala novăceană peste tot în țară și chiar și în străinătate.

GRĂDINIȚELE DE LA NOVACI ȘI POCIOVALIȘTEA – BUCURIA COPIILOR

În această vară, toate spațiile școlare de la nivelul orașului au fost reabilitate și modernizate. Între ele și cele ale Grădinițelor de Copii de la Novaci și Pociovaliștea. Astfel, la Grădinița cu Program Normal Novaci, toate spațiile au fost modernizate, copiii pășind cu mare bucurie în sălile de clasă.

De subliniat că, în curând, aceste spații vor aparține doar preșcolărilor ai căror părinți au optat pentru un program prelungit. Pentru ceilalți preșcolari este în stadiu de finalizare un alt corp de clădire construit lângă Primăria Novaci.

Grădinița Pociovaliștea a fost dotată cu dormitoare pentru program prelungit, sală de mese, cabinet medical, spații sanitare, toate la nivelul cerințelor actuale.

Pe lângă lucrările de modernizare și dotările necesare, s-a urmărit ca fiecărei clase să i se creeze un mediu cât mai plăcut, în așa fel încât copiii să vină cu mare bucurie la grădiniță.

Pagină realizată de **Constantin DĂRVĂREANU**

Constantin DĂRVĂREANU

STAȚII DE ÎNCĂRCARE A MAȘINILOR ELECTRICE LA NOVACI

Electromobilitatea, obiectiv important al Comisiei Europene, își face simțită prezența tot mai mult și în țara noastră prin înmulțirea automobilelor, trotinetelor și bicicletelor electrice.

Recent, Electromagnetica, singurul producător românesc de stații de încărcare a mașinilor electrice, a instalat trei stații de încărcare la Novaci, zona turistică de plecare pe Transalpina.

Evenimentul a consemnat prezența directorului general al companiei, Eugen Schensan, companie care, în parteneriat cu autoritățile din Novaci, a schimbat aproape toate corpurile vechi de iluminat cu corpuri cu LED de la Electromagnetica.

Referitor la aceste obiective, iată ce a declarat primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean: „Cu Electromagnetica suntem într-o colaborare foarte bună de mai mulți ani, prin prisma faptului că, împreună cu ei, am schimbat aproape toate corpurile de iluminat din localitate. Am căutat un producător de corpuri de iluminat și am pornit o relație cu Electromagnetica ce continuă și astăzi. Acum, localitatea mai

are nevoie doar de 280-300 de corpuri din totalul de circa 2.200. Toate sunt corpuri cu LED de la Electromagnetica, economice, care au adus o economie financiară foarte importantă autorității. Vechile corpuri consumau foarte mult, dar am rezolvat această problemă odată cu modernizarea iluminatului public.

Pe parcurs, au apărut noi reglementări în legislația europeană și am ajuns la achiziția de stații de încărcare auto, pentru că Novaciul este o localitate cu potențial turistic imens, străbătută de Transalpina, un drum cu o circulație intensă, și sunt mașini electrice care tranzitează zona și necesită să fie alimentate.

Intenționăm să mai instalăm și alte astfel de stații în localitate, în parcuri, în zone precum Administrația Financiară, școli etc. Eu insist pe dezvoltarea turismului. Zona este foarte bună și investim în diverse proiecte astfel încât să dezvoltăm turismul. Și acest segment, de electromobilitate, contribuie la creșterea turismului în zonă.

Avem un proiect de transport în comun cu mașini electrice. Ca urmare, în exercițiul financiar, fonduri europene 2021 – 2027, se vor achiziționa mașinile electrice. Deocamdată, avem în plan un număr de patru mașini electrice, respectiv autobuze, care vor fi achiziționate până la sfârșitul anului 2023. În momentul de față, ne găsim la finalul acțiunii de desemnare a firmei câștigătoare care va pregăti o parte din traseele pe care vor circula aceste mașini. Vom continua să mărim numărul acestora și o să avem în proiect și un traseu Novaci – Rânca. Din discuțiile cu Ministrul Dezvoltării, într-un viitor apropiat, inclusiv parcul de mașini pentru transportul elevilor va fi înlocuit cu mașini electrice. Așa dar, ne-am gândit deja să amplasăm câte o stație de încărcat la fiecare școală”.

STĂLPUL CERULUI

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

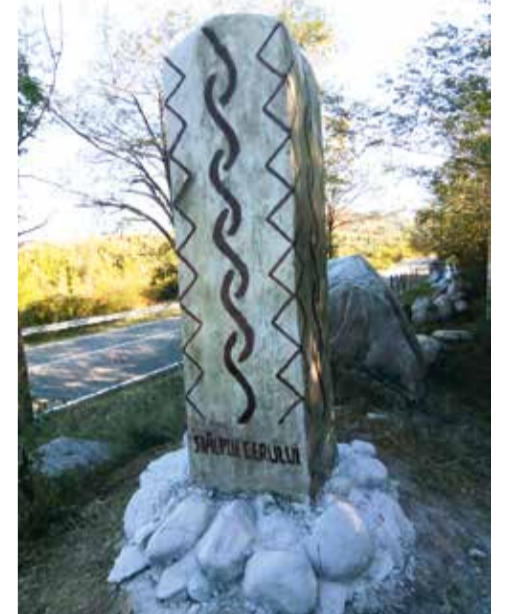
De mii de ani oamenii au putut să-și reprezinte un fel de stâlp sau de colonadă a cerului. Mai întâi au desemnat că ridicăturile înalte au avut un privilegiu față de cele ale șesului. Se spunea că zeii își aveau locul pe înălțimi, prin toate locurile din lume. Dacii chiar spuneau că la muntele Kogayon ar fi locuit Zamolxe.

Din câte se cunosc, primii oameni au fost pelasgii veniți din Asia. Aceștia erau mai înainte ca grecii să devină greci. Se presupune că pelasgii au cunoscut o mare întindere în această parte a lumii. Erau pe la noi, în Orientul Apropiat, chiar Troia a fost un ținut al acestora. De asemenea, se semnalează pelasgi în Egipt, în Italia sau chiar la Cartagina. Păstorii pelasgilor au umblat cu oile, cu caprele, observând că cerul era o imensă boltă cu mii și mii de stele. Înainte de alfabet au încercat să determine pe bolta cerească un cerc ce se chema „Câinele pe Cer” care semăna cu un patruped gata de atac, cum a fost descoperit de peste 1.200 de ani I.H. pe ruinele Troiei. De asemenea, de la grecii de mai târziu a rămas observația cerului, care se păstrează și astăzi.

Știința are origini mult înaintea grecilor. Una din coloanele sau stâlpii cerului care încearcă să reprezinte mișcarea în succesiune sa infinită are vreo 5.200 de ani I.H. Desigur, aceasta era într-o viziune mitică. După unii arheologi, ca W. Schiller, M. Gimbutas ș.a., se spune că civilizația s-a născut unde trăiește poporul român. Brâncuși, în Coloana Infinitului, ne spune că orice început are un sfârșit și iarăși un nou și așa merge la infinit. Aceasta are forma unui fel de romb în spațiu. Aici există unul din filioanele care alcătuiesc filosofia brâncușiană: finitul și infinitul sunt concomitent; toate lucrurile sunt finite, dar tocmai din această curgere a finitului apare infinitatea lumii. Dar toți cei care exprimă finitul și infinitul, lasă ca un continuum și atunci ceva este exterior și nu pătrunde în structura Ființei. Or, dacă putem să vorbim despre structura Ființei, care se modifică și ea, ce obținem? Să luăm ca exemplu un popor care a constituit o civilizație, dar peste care au venit alte popoare, care au distrus civilizația. Atunci apare o nouă civilizație care merge mai departe sau chiar se autodizolvă.

Încercarea noastră este una discontinuă, cu acele S-uri care se completează cu forțele cosmice: electromagnetice, gravitaționale în cele două feluri, slabe și tari ale nucleului. O suită de S-uri în care chiar conținutul Ființei se deteriorează, creând apoi o nouă origine. Aidoma unui impuls pe care nu-l vedem, prin atracția și respingerea electromagnetică, dar care asigură o

reacție permanentă în determinarea fenomenului. Acesta ne face să explicăm forțele cosmice care sunt departe de a fi epuizate. Avem aici raze cosmice pe care nu le vedem sau va fi o explozie a unui astru, care poate duce la moartea

Sistemului Solar etc. Credem că reprezentarea noastră, care pleacă de la cei vechi, evident în termenii de azi ai teoriei cosmosului, este una schematică. Desigur, în accepția celor de azi, s-a observat că Luna și Pământul au un mecanism în baza căruia acționează magnetismul reciproc.

În istoria Daciei a fost un moment în care a triumfat Zamolxe, care era un om ca atare, dar și un Rege și un Mare Preot. I se spunea Moșul cel Bătrân. Aceasta lasă să se înțeleagă că știința era una din vechime, fie că este vorba de Legile Belagine, fie de îndrumări practice pe parcursul mai multor milenii. Lanțul acesta de zig-zag, care face legătura între S-uri, intervine în viața fiecărui individ, în familie, în popor. Este și motivul pentru care în părculețul de lângă gospodăria mea am ridicat un STĂLP AL CERULUI, alături de celelalte sculpturi în piatră care, în viziunea multor vizitatori, constituie o adevărată lecție de istorie.

Acum, când postmodernismul este un fel de harababură, când lumea nu mai are un centru, ca pe vremea strămoșilor, aceasta nu mai are sens, rămânând ca fiecare să îi dea sensul propriu. Totuși, încercarea de a reprezenta un individ sau o civilizație, poate că ordonează un fel de structură cu semnificații și certitudini. Este un semn că fiecare generație lasă o forță necesară altei generații ca și întregii Umanități. De aici tot ceea ce vine ca acele seriale de S-uri, plus cele 4 coloane spre cer, rămân o certitudine.

Lada cu amintiri

TUNELUL MORȚII

La aproape un an după tragicul accident în care și-a pierdut viața Prințesa Diana, mă afluam la Paris. Ecourile accidentului nu se stinseseră încă. Presa încă vorbea de trecerea în neființă a frumoasei Lady Di, se făceau speculații, cercetări, apăreau noi ipoteze ale morții.

Curioșii, veniți la Paris chiar și după un an de la data accidentului, nu puteau ocoli Tunelul morții. Printre ei m-am numărat și eu împreună cu membrii Ansamblului „Nedeia” al acelor ani de glorie. Curiozitatea ne-a împins să vedem tunelul parizian Alma, unde avea să-și piardă viața „Prințesa inimilor”, în noaptea de 30 spre 31 august 1997, împreună cu iubitul ei, Dodi al-Fayed, la impactul cu

pilonul ucigaș din tunel, în timp ce Mercedesul lor era urmărit de paparazzi.

Împreună cu membrii Ansamblului Folcloric „Nedeia”, ne-am avântat cu autocarul prin Tunelul morții. Un tunel ca oricare altul. Nici o urmă. Doar în memoria parizienilor, a Casei Regale din Marea Britanie, a admiratorilor Prințesei. Fiindcă, prin frumusețea ei își atrăsese mulți admiratori.

O frumusețe curmată de un accident stupid, provocat de niște paparazzi, nu se știe încă, nici astăzi, dacă erau admiratori fanatici ai Prințesei, ori plătiți să-i ofilească frumusețea prea de timpuriu, sau, pur și simplu a fost doar un accident. Păcat...

Constantin DĂRVĂREANU

103 ANI DE LA ULTIMUL ZBOR AL EROULUI – AVIATOR VASILE CRAIU

Am scris în numărul trecut al publicației „Novăceanul” despre modul în care a fost comemorat, la Novaci, eroul – aviator Vasile Craiu. În acest nou număr, revin cu amănunte privind principalele momente care au marcat festivitatea de comemorare a eroului novăcean Vasile Craiu.

Așa cum scriam în numărul trecut al publicației, Vasile Craiu s-a născut la Novaci, la 31 decembrie 1894, localitate în care și-a petrecut copilăria și a urmat cursurile școlii primare. La vârsta de 15 ani, rămas orfan de tată, fără posibilități financiare, se mută, cu sprijinul rudelor, la București, unde i se va îndeplini visul său de a deveni aviator.

În urmă cu 103 ani, la 24 august 1918, „Șoimul de la Mărășești”, Căpitanul aviator Vasile Craiu, fiu al Novaciului, zbura pentru ultima dată pe aerodromul din Bârlad. Vrând să facă acrobații, o componentă a avionului său a cedat și avionul s-a prăbușit brusc, Vasile Craiu pierzându-și viața. A fost înmormântat cu onoruri militare la Bârlad, de unde gorjenii i-au ridicat osemintele în anul 1927 pentru a-l reînhuma la Târgu-Jiu, în Cimitirul Eroilor. Din păcate, locul nu se mai cunoaște, mormântul neputând fi identificat.

În numărul 98 al publicației „Novăceanul” am descris cu amănunte viața sa și a familiei sale, precum și momentele deosebite care l-au transformat în cel mai bun pilot al aviației de vânătoare din Primul Război Mondial.

La comemorarea celor 103 ani de la ultimul zbor al eroului aviator Vasile Craiu, pe lângă oficialitățile orașului Novaci, în frunte cu primarul orașului, dr. ing. Dumitru Leuștean, au luat parte: Asociația culturală „Tătărescu”, Asociația de Reconstituiri Istorice „Ferdinand I”, Asociația cultural-istorică „Pleniceanu”, Aerodromul Târgu-Jiu „Barza”, Fundația „Erou căpitan aviator Alexandru Șerbănescu”, Asociația Națională Cultul Eroilor „Regina Maria” – Filiala Gorj „Tudor Vladimirescu” (A.N.C.E. „RM” Gorj „T.V”). Evenimentul s-a desfășurat în fața Casei de Cultură a orașului Novaci. Amfitrionul evenimentului a fost profesorul Andrei Popete-Pătrașcu, cel care a spus, printre altele: „Suntem astăzi aici, în fața Casei de Cultură din Novaci, nu doar de-al comemora pe acest fiu al Novaciului, ci pentru a-l omagia, pentru a-i aduce cuvenitul pios și respect, așa cum se cuvine unui Erou. Și nu orice fel de erou, pentru că, trebuie să știți, Vasile Craiu, cel care așa cum spuneam, a văzut lumina zilei aici, la Novaci, a primit cele mai înalte decorații ale Armatei Române pentru faptele sale de vitejie. A fost primul As al Aviației de vânătoare românești... O mână

de asociații istorice, culturale și patriotice, alături de oficialitățile locale și-au dat mâna pentru a-l omagia așa cum se cuvine pe Eroul nostru”.

Cuvinte emoționante de cinstire a Căpitanului aviator Vasile Craiu, au fost rostite și de către primarul orașului Novaci, dr. ing. Dumitru Leuștean, după care a urmat dezvelirea unei elice de avion care va fi amplasată pe Transalpina, la ieșirea din Novaci spre Rânca, lucru care ne va reaminti mereu despre cel care a fost cel mai bun pilot militar român de vânătoare din Primul Război Mondial.

De subliniat faptul că, așa după cum preciza și primarul orașului, din 2018, o stradă din orașul Novaci (fosta Aleea Morii), poartă numele de „Strada Căpitan aviator Vasile Craiu”. Iată că Primăria orașului Novaci, Consiliul Local, ca și publicația „Novăceanul”, au acordat eroului novăcean atenția cuvenită cu prilejul manifestărilor organizate în Anul Centenarului Marii Uniri din 1918.

Cu prilejul festivității de omagiere a eroului novăcean, au fost prezentate uniforme militare de epocă, arme și echipament militar, drapele și alte accesorii, model de uniformă de aviator Vasile Craiu.

Un moment emoționant l-a constituit cuvântul Comandorului (rtr) Ion Breazu, fost pilot de vânătoare al Forțelor Aeriene Române, născut la 28 octombrie 1949 la Stoicânești-Olt, venit împreună cu Nicolae Furdî, fost comandant aeronavă transport, amândoi făcând parte din Fundația „Erou căpitan Alexandru Șerbănescu”. Evenimentul a avut parte și de un moment-surpriză: survolul aerian la joasă înălțime al aviatorului Mihai Merlușcă de la Aerodromul Târgu-Jiu „Barza”, împreună cu colegul său Adi Câmpeanu, moment care a încântat întreaga asistență.

Ce trebuie desprins din cele întâmplare la Novaci?

Faptul că, iată, Eroul aviator Vasile Craiu, născut la Novaci, i se recunosc marile merite din domeniul aviației militare de vânătoare românești și că pentru acest lucru trebuie să apreciem eforturile tuturor asociațiilor implicate în manifestarea de la Novaci, cărora le revine, deopotrivă, marele merit în redescoperirea celui care a fost primul As al aviației militare de vânătoare din Primul Război Mondial.

SEMPER FIDELIS PATRIAE!

Evenimentul de la Novaci poate fi considerat o adevărată lecție de istorie predată de toți cei implicați, în frunte cu profesorul Andrei Popete-Pătrașcu. Și nu în ultimul rând faptul că o stradă din Novaci poartă numele Căpitanului aviator Vasile Craiu din anul 2018, ceea ce demonstrează faptul că novăcenii au descoperit cu ceva timp înainte cine a fost cu adevărat Vasile Craiu, despre care am scris de mai multe ori în „Novăceanul” și căruia i-am rezervat două pagini și jumătate în Monografia Orașului Novaci, ediția 2018, la Capitolul al XXI-lea, LUMINĂTORII (DE IERI).

Constantin DĂRVĂREANU

ION FLOREA

C-AM AVUT

*C-am avut și noi viteji
Ce-au căzut sub plumbi și
tuci
Mărturie e sub munte
Cimitirul plin de cruci.
Și la margine de sat
Sub cireșii ninși de floare
Un oștean din bronz
turnat
Ce de-un veac privește-n
zare.
E statură de român
Purtând arma la picior
Cu drapelul sfâșiat
Prezentat pentru onor.
O troiță de stejar
E-nălțată la fântână*

*Tot la fel și ea de veche
Ca istoria română.
Pe ecranul larg al zării
Parcă vezi bătaia mută
Și cum suie Tricolorul
Dorobanții pe redută.
Lângă ea odată-n an
Vin codane-n fapt de zori
Aducând din munți pe
brațe
Cetini umede de flori.
Ah, și mare e mândria
Ce ne-ncearcă-atunci pe
noi
Când vedem că-n satul
nostru
Sunt atât de mulți eroi.*

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

TOAMNA

Mulți oameni nici nu bagă de seamă că toamna a sosit. De la 22 septembrie ziua este egală cu noaptea, după care are loc fenomenul de trecere în Sudul Continentului. Abia peste 6 luni, la 22 martie, va fi din nou trecerea spre Nord. Aceasta poartă numele de eterna reîntoarcere a timpului cosmic pe care o simțim tot mai rar.

Este vremea recoltelor, a butoaielor cu vin și a pastramei. De mult, când făceam la cazan în vremea copilăriei, oamenii care veneau pe la noi, fiecare își închipuia toamna cu un rod bogat. Erau vremuri grele, dar totuși oamenii găseau câte o vorbă de duh pentru ceea ce urma. Erau adesea ploii, cu noroaie sau cu secetă cum a fost în acest an. Ascultam adesea povești despre lupi și urși care atacau turmele oilor sau cum se înfruntau ciobanii cu hoții. Era un timp al cosmosului și al oamenilor.

Din câte observ oamenii au cam uitat că a sosit toamna. Punctul de reper este cerul înstelat, dar fiecare cu treburile lui, cam uită de acest reper. Mă gândesc la oamenii care sunt acum pe meleaguri străine, cam vreo 5 milioane, care nu mai au un reper pentru a socoti, ci doar calendarul. Aceștia re trăiesc venirea în țară doar la Paște și la Crăciun.

Toamna aceasta este un anotimp al scumpirilor, al unui guvern care stă să cadă, dar și al speranței că va fi mai bine. Acest Covid 19 dă de furcă multor români. Totuși este un timp al oamenilor și trăiește fiecare cum poate. Dar fiecare își caută mai ales o speranță în viitor. Credem că natura, cu munții, cu dealurile cu văile și șesurile este o speranță.

Marii noștri poeți au zugrăvit în forme de o frumusețe rară, care revin mereu în minte. De exemplu. M. Eminescu spune: Ce te legeni, codrule/ Fără ploaie, fără vânt/ Cu crengile la pământ?/ De ce nu m-aș legăna/ Dacă trece vremea mea!/ Ziua scade, noaptea crește/ Și frunzișul mi-l rărește./ Bate vântul frunza-n dungă/

Cântăreții mi-i alungă/ Bate vântul dintr-o parte/ Iarna-i aici, vara-i departe/ (...) Trec în stoluri rândunele/ Ducând gândurile mele/ Și norocul meu cu ele...

Un alt mare poet este George Topârceanu. Acesta vorbește de stână și de plecarea oilor, așa cum spune în Balada Munților: Jos, la capătul potecii/ Turma alba de mioare/ Noatinele și berbecii/ Sunet de talângi se-ngână/ Sub poiana din Fruntarii/ Zăbovește-n deal la stână/ Baciul Toma cu măgarii (...) Gata!... Baciul stă pe gânduri/ Peste frunte mâna-și duce/ Se ridică-n două rânduri/ Și domol își face cruce (...) Cerul și-a schimbat veșmântul/ Ploaia parcă stă să-nceapă/ Printre brazi coboară vântul/ Ca un foșnet lung de apă (...) Merg tăcuții lui prieteni/ Prin sălbatice prapoare/ Pe sub poale verzi de cetini (...) Căținel, feciorii tatii/ Ca să n-o pornim de-a dura!...

Într-o astfel de restriște, oamenii cântă doina închiși în casă. Va dura mult până la primăvară, când acest cântec sfânt va fi și în aer liber. George Coșbuc surprinde această doină cu următoarele versuri: Copilo, tu ești gata/ De-a pururea să plângi! Și când ești tristă, Doino,/ Tu inima ne-o frângi./ Dar nu știi cum, e bine/ Când plângi, că-n urma ta/ Noi plângem toți, și-amarul/ Mai dulce ni-e așa/ Și toate plâng cu tine/ Și toate te-nțeleg/ Că-n versul tău cel jalnic/ Vorbește-un neam întreg (...) Din văi tu vezi amurgul/ Spre culmi

înaintând/ Pe coaste-auzi pâraie/ Prin noapte zgomotând/ Și-ascuți ce spune codrul/ Când plânge ziua-ncet/ Ah, toate, Doino, toate/ Te fac să fii poet (...) Ai tăi suntem! Străinii/ Te-ar pierde de-ar putea/ Dar când te-am pierde, Doino/ Ai cui am rămânea?/ Să nu ne lași, iubito/ De dragul tău trăim/ Săraci suntem cu toții/ Săraci, dar te iubim!

Nu putem încheia fără a aminti despre Cântecul sfânt al lui Ștefan Octavian Iosif: Cântecul ce-ades ți-l cânt/ Când te-adorm în fapt de seară/ Puiule, e-un cântec sfânt/ Vechi și simplu de la țară/ Mama mi-l cânta și ea/ Și, la versul lui cel dulce/ Puiul ei se potolea/ Și-o lăsa frumos să-l culce/ Azi te-adorm cu dânsul eu/ Ieri — el m-adormea pe mine/ Și-adormi pe tatăl meu/ Când era copil ca tine.../ Măine, când voi fi pământ/ Nu uita nici tu — și zi-le/ Zi-le doina, cântec sfânt/ La copiii tăi, copile!

Vreme trece, vreme vine, cum spune poetul. Dar timpul nostru este limitat la o generație. Dacă vom putea să facem acte de cultură, să dăm cât mai mult altor generații, vom reuși să trecem dincolo de sine. Așa cum au fost înaintașii noștri, oameni de cultură, așa cum au făcut eroii neamului nostru. Acesta este timpul eternei reîntoarceri.

ION FLOREA
COLȚ DE TOAMNĂ

Peste toamnă, peste munți,
Ceru-i neted și tăcut
Fără ploaie, fără neguri,
Doar c-un unghi de stol trecut.
Și c-un foc aprins pe deal
Unde tânărul păstor
Zice doina de adio
Frățiorului izvor.
Peste circuri glaciare
Lin ecoul se destramă
Și o fată, pe o stâncă,
Mișcă tristă o năframă.

PESTE CODRU

Peste codru-ntunecat
Spre apusul-nvolburat
Trec în stoluri păsărele
Ducând dorul meu cu ele.
Peste munții cu aluni
Zboară cărduri de lăstuni
Și se duc pierind în zare
Fălfâind din aripioare.
Vântul trece prin Carpați
Peste brazi încetinați,
Plânge apa din izvoare,
Stau ciobanii-n lăsătoare.
Plânge mândra, jos în luncă,
De se crapă piatra-n stâncă.
Bate vântul, boare lină
Peste fagii ce suspină.
Pe potecile cotite

Sună frunze-ngălbenite.
Colo sus în depărtare
Zboară berze călătoare.
Peste munți cu potecele
Trec în stoluri rândunele
Către mări involburate
Și oceane înspumate.

LUCIA SILVIA PODEANU
DIN INIMA TOAMNEI

Din inima toamnei
sângele curge șuvoi,
în ploi, și ploi, și ploi,
să umple arterele
din pământ
golite de galbenul
vânt,
golite de struguri
din vii,
golite de Iubiri și
de Amintiri,
de gutui,
de prune și alune,
Dar, mai ales,
De Dragostea mea
pentru tine.

ALEXANDRU DELU OPRÎTESCU
MELANCOLIE

Bate vânt cu pic, în dungă,
Neguri curg în rostogol,

Toamna vine și așează
Palidul pustiu pe gol.
Stânile pierdute-n ceață
Triste își cântă în celar,
Melodia prin vârghină
Spart-n șuier de strungar.
Lăsători coboară-n vale
Clinchete de clopoței,
Într-o undă care duce
Vara adunată-n șei.
Ciobanii întorc pe glie
Turmele către ienat,
Ducând tihna de-astăvară
Înspre funduri de Banat.
Și în prag de despărțire
Încing dor peste chimir,
Cu sărutul luat în pripă
În baticul suvenir.

COBORĂTUL

A trecut Sfânta Marie,
Munții-s palizi și tăcuți,
Brazii își cântă melodia
Cetinei, de vânt bătuți.
Înțarcarea din găleată
Mână turme-n jos pe plai,
De prin stâni se strâng bagaje,
Cumpăniri în șei pe cai.
Cu regrete-n lăsători
Desfătarea de-astăvară
Intră odată cu trudirea
În desagii cu povară.

Peste pietre prinse-n lut
Scârțâie bătrâna tragă
Ce coboară între prăjini
Brânza-n putine de doagă.
Arcuiri de cale-ntoarsă
Cad din vârfuri înapoi,
Lacrimile adună-n pleoape
Dor de stâna fără de oi.
Retrăiri ce vin inunda

Suflete în ax de drum,
Cu suspin oftarea-și plânge
Jalea-n fluierul de prun.
Și doinind, chiot tresaltă
Cu tristețe de băciță,
Trăgănat ce-și trage seva
De sub strașina de șită.
Reîntorși în sat ciobanii
Rostuiesc produsul verii,
Așteptând ca transhumanța
Să ia drumul primăverii.

ACȚIUNEA DE CURĂȚENIE DE LA NOVACI A DOVEDIT CĂ AVEM ȘI INDIVIZI CARE NU POT FI NUMIȚI OAMENI

Cadrele didactice și elevii școlilor din Novaci, au participat sâmbătă, 18 septembrie la acțiuni de curățenie în cadrul proiectului LET' S DO IT, ROMÂNIA! CURĂȚENIE ÎN TOATĂ ȚARA ÎNTR-O SINGURĂ ZI!

Mă rog, e bine că tineretul învață să facă și să păstreze curățenie. Este nevoie de educație și în acest domeniu. Numai că nu sunt de acord

ca elevii și cadrele didactice să adune gunoaiile aruncate peste tot în oraș de oameni lipsiți de educație și de bun simț. Am văzut grămezi de saci cu gunoaii adunate din locuri care ar trebui să ne umple plămâni cu sănătate, cum este cazul Pădurii Statului de la Hirîșești.

Nu se poate așa ceva. Nu pot să cred că în Novaci nu sunt și oameni care gândesc pozitiv și că atunci când observă pe unii că depozitează gunoaiile oriunde și oricum, nu iau atitudine. Nu trebuie să tolerăm asemenea fapte care fac rău comunității. Asemenea specimene, că oameni nu pot fi numiți, trebuie demascați. Sunt destule metode care pot duce la descoperirea unor asemenea indivizi care poluează mediul la Novaci. Trebuie să dovedim că avem conștiință și că înțelegem că sănătatea este mai presus decât orice în viață. Altfel, vor arunca mereu pentru că știu că vor veni cadrele didactice și elevii să facă curățenie după cei cărora nu le pasă de viața comunității novăcene. Oameni buni, sunt copiii și nepoții noștri. Înțeleg partea educativă a campaniei de ecologizare, dar elevii trebuie să învețe carte, nu să adune gunoaiile aruncate prin oraș de indivizi lipsiți de responsabilitate, educație și bun simț.

Constantin DÂRVĂREANU

Amintire

Mi-am săpat cu briceagul numele în coaja unui brad. Din fiecare literă au curs lacrimi galbene și parfumate de rășină. Au șerpuit prin crăpăturile cojilor ca pe niște șipote miniaturale și s-au oprit cristalizându-se la subțiorile lor.

Lângă bradul acela veneau în fiecare vară, în noaptea de Sânziene, o codană și o ciută să se culce împreună pentru a-și visa sorții. Ciuta îi aducea codanei lăstunii misterului carpatin, iar codana îi aducea ciutei cununi împletite din flori de scoruș și bujor de munte. Adormeau cu frunțile îngropate în frăgezimile lor vrăjite de misterul molizilor cu cetini amare.

Prin borangicul incolor, parcă lichid și ireal al lunii se strecura subtil, despicând tăcerea, chemarea unui cerb adolescent. De la stână venea ritmată lin mahnire de caval.

Cornul pădurarului vuia de la canton prelung către toate cele patru zări. Cavalul tăcea. Șuierau din degete ciobanii, chioteau dinspre grohote sterparii. Chemarea cerbului adolescent se topea în foșnetul cetinilor iar ciuta, dintr-un salt, dispărea în tăul de smoală al Parângului.

Fata fugea în sus pe lăsătoare către stână. Sub brad rămăneau câteva cununi de flori de munte risipite și literele numelui meu săpate cu briceagul în coaja molidului, cu sfârcuri de rășină înghețată sub ele și o dată: Iulie 1958.

Numele aproape s-a șters. Data zilei și anul încă se mai disting. Bradul are cetini mai puține iar eu am ani mai mulți. De față și de ciută nu mai știu nimic.

O amintire și atât...

ION FLOREA

MUNȚI FĂRĂ OIȚE

Prof. univ. dr. Nicolae VINȚANU

Ungurenii pleacă de la stână cu jale și uneori se aud cântând: Drăguță Sfântă Mărie/Nu lăsa toamna să vie/Ca să lași stâna pustie/Lași munți fă-r de oițe/Stânele fără băcițe... Acum se vede ce s-a agonisit în timpul verii.

Astăzi nu se mai face brânză de burduf de către toți crescătorii de oi, lapte de-l mare, doar ici-colea ceva urdă și mai ales brânză. Vara aceasta a fost secetă și la munte, iar oile nu prea au avut ce mânca, și dacă nu prea este lapte, nici brânză nu va fi multă. Demult, de la stână se cobora cu caii. Rar dacă aveau un drum până acolo. Acum se alege locul de văratic numai dacă este un drum, pentru a merge cu mașina. Oamenii sunt cam grăbiți și anul acesta a fost cald și la munte. De aceea unele turme au stat până la 20 septembrie, că în țară era arșiță mare.

În trecutul lor, ciobanii știau cum este drumul oilor. Se „spârgea” stâna, începea lungul drum al păstorilor spre locurile de iernat. A fost ceea ce se chema un Drum al oilor. Turmele coborau de la stână pe poteci numai de ciobani știute, până la poala muntelui. În Novaci se adunau proprietarii de oi și mergeau în sudul Olteniei sau în Banat. Se spune că erau patru dealuri „ale muierilor” în Oltenia. Mai avem apoi Poiana Muierii și multiple alte nume: Muierasca, Gura Muierii etc.

Ciobanii cunoșteau de timpuriu locurile accesibile pentru oi. Printre drumurile vechi se număra și cel care mergea de la Valea Gilortului, cobora până la Țânțăreni, unde se întâlneau cu turmele venite de la Jiu. Șoseaua națională Craiova-Târgu Jiu o treceau pe la Poiana, unde turmele erau înșiruite de însoțitorii lor. Era un spectacol să vezi cum ciobanii își uscau obielele, iar oile pășteau iarba grasă și uneori umedă. Un alt drum a fost cel care ajungea în Banat. Acesta era prin Bistrița, Jaleș și Sușița, ajungeau la Herculan și apoi se răsfireau prin satele bănățene până la frontiera cu Serbia.

În Banat nu prea era iarnă, din cauza vântului dinspre Marea Adriatică, astfel că în acea perioadă oile umblau pe câmp. Povestea demult Nelu Comănescu, că odată ajuns în Banat, a vorbit cu șeful unei ferme care i-a spus că oile pot să umble peste tot pe unde erau căpățâni de varză. Tot binele este și spre rău, căci oile au mâncat atâta varză, încât au început să se stărpească. O altă poveste a fost a unchiului Găițuș. Era cam pe la Mucenici cu oile la Urzicuța, dar nu avea nicio „perdea”, o pădure, ci doar câmp cât vedea cu ochii. Acolo a fost o arie, cum era pe atunci, în care fusese vara grâu. A venit un viscol care a ținut 5 zile și 5 nopți, încât ciobanii, oile și câinii erau aproape înghețați. Atunci a pierdut 50 de miei din 300 de oi.

Ultimii ani au fost o grea lovitură pentru oieri. Sunt unii care au între 700 până la 1.200 de oi, dar nici lor nu le merge prea bine. În vara aceasta se presupune că doar vreo 30% din suprafața munților a fost ocupată cu oi. Am văzut însă că oamenii au cumpărat pământuri din Câmpu Mare, de la diverși cetățeni. Cei care ierneză aici, au făcut rost și de furaje pentru iernatic. Nici nu poate fi vorba a mai pleca cu oile până la Dunăre sau în Banat. Căile rutiere sunt doldora de mașini, camioane și TIR-uri. Pentru a transporta oile la Dunăre, costurile sunt foarte mari. Este nevoie de 7-8 TIR-uri și toate costă cam cât 100 de oi pentru iernat. În Uniunea Europeană doar Guvernul Spaniol a reușit să facă un drum al oilor de 700 de km, de la Pirinei până la Marea Mediterană. La noi interesul este doar pentru mașini, nu și pentru oierit.

Într-o discuție, un român macedonean, care avea 5.000 de oi pe la capătul Chitilei din București, îmi spunea că marea problemă este desfacerea produselor. Acesta argumenta că în București comercianții nu prea sunt interesați să vândă brânza de oi pentru că vine din străinătate. În magazinele din supermarketuri practic nu există brânză de oi, decât din Italia sau Germania.

În istoria poporului nostru, se făcea un fel de schimb de persoane: unii dintre cei ce iernau cu oile la câmp deveneau ciobani, iar cei care rămăneau la țară, nu erau aceiași de fiecare dată. Astfel, din moși strămoși, între cei de la munte și cei de la șes avea loc un schimb de populație. Așa a trăit poporul nostru timp de veacuri și așa s-a întărit legătura dintre cei de la munte și cei de la șes.

CRISTIAN GRECOIU

OBICEIURI LA NUNTĂ

ZIUA NUNȚII

Dimineața se adună flăcăii la mire cu cai, care de care mai țasălați, mai înșelați și înfrânați; după ce iau o gustare (mezela) pornesc cu mirele la nun, având și un lăutar, aici nunul până să pregătească cocia (căruta) miresei, le dă iarăși o gustare, flăcăul rânduit cu steagul, apoi pleacă cu nun cu tot să ia mireasa, mergând steagul cu călăreții înainte și căruțașii în urmă. Ajuns la mireasă mai întâi doi flăcăi aleși spun colăceriile (orațiile, colăcășiile) și nunta stă în fața casei miresei ca la o bătaie de pușcă departe, până ce vin colăceii, unul cu o frigare de lemn cu doi colăcei pe ea și două bucățele carne, iar unul cu o oală cu vin colăcerul cu frigarea o azvârli peste casa miresei, iar cel cu oala cu vin o sparge dând cu ea de acoperișul casei. Apoi călăreții cu batiste legate de frâiele cailor vin cu toți înaintea casei miresei, defilând de trei ori în formă de cerc pe dinaintea fetelor care stau în pridvor. În acest timp o fată ai cărei părinți trăiesc, stropește cu busuiocul cu apă picioarele cailor nuntașilor care pe urmă descălesc. Un copil rudă cu mirele este introdus la mireasă cu o cunună cu bani de argint cusuți pe bete ca solzii peștelui și o pune pe capul miresei zicând: „Cunună frumoasă/Să o porți sănătoasă/De la soțul tău trimisă.”

Mireasa clătind capul o lapădă de două ori iar a treia oară, femeile rudele ei i-o așază bine pe cap spre a nu o pierde. Copilul primește un peșchir și iese afară la nuntașii ce stau la masă. Pe urmă vine din partea miresei un flăcău la mire și prin nun îi dă o pălărie sau căciula ce se potrivește cu a mirelui, luându-i în schimb pe a sa pe care o duce la mireasă ca să se coase pe dânsa până făcută de cu seara de fete. După ce mirele își primește pălăria înapoi, împodobită cu pana, căci până aici fusese încoronată numai cu stâlpare de busuioc și lăniță roșie cu semn de mire, o pune pe cap cu pana la partea dreaptă. Apoi vin fetele cu niște coroane de foianfir înșirate pe lăniță roșie și le pune pe pălăriile tutuor flăcăilor necăsătoriți. Acesta în timpul când flăcăii stau la masă, fără să se vadă fetele care vin pe la spate, cu care încep pe urmă dansul.

La semnalul de plecare, mireasa începe să plângă, multe din ele prefăcându-se și se închide în odaie, având cu ea câteva prietene. Nunul cu mirele veniți bat în ușă, fetele cer cheia de argint și după ce aud bani sunând pe prag deschid ușa, adunând banii, care îi dau miresei. După aceea intră nunul, mirele, nuna și părinții. După iertăciuni și rămas bun, mirele se întoarce către soacră și rupându-i chetoarea, îi aruncă în sân câți bani voiește, pe care soacra îi trece de trei ori pe sub încingătoare, având credința că de nu va face așa nu va naște fiica sa copii și mai este credința că mirele de nu va da bani mulți soacrei nu va trăi bine cu soția sa. Ginerile primește în schimb de la soacră cârpa de ginere și o pune pe umărul drept. Mai este credința că mirele să încalce pe cal sau să se urce în trăsură înaintea miresei, tot așa și la călărie căci cel care va apuca întâi acelu i-se v-a face în timpul căsniciei toate voile și va fi capul casei. După aceea nunta pleacă la primărie pentru săvârșirea căsătoriei civile și pe urmă la biserică unde se slujește cununia. S-a terminat mirele declarând preotului că vrea să ia de praznic (patron al casei lui) pe sfântul cutare, de obicei mulți își aleg din numele lor. Preotul de la biserică merge la casa mirelui cu nunta spre ai citi acolo cu epitrahilul tropariul și condacul acelu praznic, căci de nu va binecuvânta masa din casa lui se crede că nu este definitiv cununată.

Veniți la mire, mama lui pune la scara căruței miresei o masă mică pe care mireasa se dă jos. Soacra o sărută învârtind-o pe masă de trei ori unele zicând: „Că puțin m-am trăpătat/Mândră noră am căpătat.” Altele: „Mulțumesc lui Dumnezeu/Că mi-a dat pe gândul meu.” Iar altele căror mireasa nu-e după voia și placul

lor zic: „Am o iie petecoasă/Vine nora să mi-o coasă/Or mai tare mi-o descoasă.” Apoi mireasa aruncă mătăuzul (buketul) de trei ori peste casa mirelui, dacă poate, dar de multe ori casa fiind înaltă, buketul cade pe acoperișul ei rostogolindu-se în jos. Nuntașii fac haz de puterea miresei. Mai asvârle odată și cu frâul calului mirelui peste casă, apoi mireasa toarnă apa la nun de se spală pe mâini, de două ori mai puțin și a treia oară o toarnă toată. De acolo vorba în lume „Toarnă ca la nași”. Mireasa dă nașului un peșchir să se steargă, pe care nașul îl plătește după filotimie, apoi ia pe mire de mână, mirele pe mireasă și mireasa pe nașă ca să intre în casă, la pragul ușii pune deasupra capului miresei o azmă cu un drob de sare și o bucată de brânză sau de zahăr dacă este în post. În casa mirelui sunt introduși mai înainte câțiva locuitori fruntași, preotul, cântărețul și alții. Nunul intrând cu un lanț zice: „Bună dimineața!” Cei din casă întreabă: „- Ce ne aduceți?” Nașul răspunde: „Turmă de oi/ Plug de boi/Cireadă de vaci/State de cai/Cinste și omenie/În casa Domnea-Voastră”.

După aceea se ridică cele puse pe capul miresei și pun pe amândoi tinerii să țină cu mâinile drepte de un măr (fruct) încins cruciș cu două lumânări subțiri și aprinse la patru capete. Preotul face obișnuita binecuvântare, cântarea tropariului, condocului, praznicului casei, mica ectenie pentru Rege, Episcop și cler; mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea tinerilor, începând ca la psalmii dimineții și în fine binecuvintează masa, casa, etc. Tinerii opresc lumânările aprinse punându-le cu flacăra în jos de se sting în o farfurie cu făină de grâu. Sora de mireasă primește farfuria spre a le da din măr ca să mănânce împreună. Pe masă este un colac mare (stolnic) cu o stâlpare de măr (lemn) și la vârful rămurelelor sunt înfipte bucățele mici de mere și 7 colăcei micuți înșirați prin rămurelele acestei stâlpare. Preotul le împarte mai cu seamă copiilor. Stolnicul este tăiat în trei părți de preot și udat cu vin din care gustă tinerii, după care se retrag cu nașa spre a le da mâncare la amândoi cu o lingură, colivă, miere și altele după ce vor gusta întâi din măr. În casă se face gustarea fiind preotul și nașul în capul mesei.

După aceea vin socrii mici (terfarii sau primărașii) adică părinții sau tutorii miresei pe care îi întâmpină mireasa cu plosca cu vin din care gustă plătind de obicei câte 10 bani pentru care mireasa le sărută mâna. Pe urmă le pune masa, dacă însă este iarnă și ziua mică, iar veniții sunt din apropiere, nu primesc ci trec la dans. După câteva ore de dans sunt toți poftiți la masă. Nașul stă tot în capul mesei și în înțelegere cu tinerii alege un vornicel care începe cu darurile adresându-se mesenilor înainte de a se pune friptura zicând: „Cine aveți pahare închinăți/Să le beți cu sănătate/Dar iată că cinstește nașul pe doi fini ai săi/Că-i pare bine de ei/Pe mire și pe mireasă/Cu bogăție aleasă/O vadră de vin/Un castron/Două linguri/Un colac frumos/Pelița lui Christos/Să fiți toți bucuroși.” Tinerii primesc obiectele apoi tot vornicul în fața tinerilor tot „cu pahare închinăte să le beți cu sănătate”, arată toate darurile, cămășile nunilor, socrilor, cărpele date de mireasă prin ele la cine voiește precum și ghețele ce dă mirele la nași, socrii și batiste la rudele miresei.

Apoi tot vornicul strânge banii în fața tinerilor strigând în auzul tuturor, numele celor care dau precum și suma care dăruiește, spunând glume și laudând, cunoscând firea mai la toți mesenii: „Care aveți pahare închinăte/Să le beți cu sănătate/Dar cinstesc Stan Păpușă (un nume parecare)/Cu 2 lei monedă împărătească/Dumnezeu să-l miluiască/De unde vine

să nu se mai sfârșească.” Așa că toți auzindu-și avuția caută să dea bani mai mulți. Nașul numără banii, îi pune într-o batistă stropindu-i cu vin punând și puțină sare și îi dă miresei fără să lege batista, căci de v-a lega-o nu v-a mai face mireasa copii. A doua zi mireasa se duce la nașă cu vadră cu apă însoțită de sora sau alte 2 femei rude cu mirele și acolo primește portul de nevastă, nașa le dă ceva de gustare, apoi vin la casa mirelui și se face iar masă, numai cu rudele, fără a lipsi nașii. A treia zi se strică steagul și se duc pe calea mare la părinții miresei. Aici mirele când taie plăcințile i se strică cuțitul fiind cuie de fier ascunse în plăcinți.

Preotul Filimon Comănescu, Parohul din comuna Novaci (Articol publicat în „Lumina Satelor”, an II, nr. 4, pag. 102-107)

ION FLOREA

ÎN CLIPE DE ZORI

E clipa zorilor. Ia aminte
La vibrația clipei fierbinte,
La roua ce-adapă-ntreaga fire,
La steaua ce-și zvâcnește-n nemărginire
Primele raze ce vor deveni eterne.
Sub privirea ta așterne
Frunze de stejar și mai afund
Ciripul rândunelilor rotund.
Munții mai dorm legănând pe piept pădurea,
Zvonuri de izvoare vin de-aiurea,
Tu încă mai dormi cu brațu-ntins
Într-o parte. Spre cerul necuprins
Se-nalță triluri de ciocârlii
Și chiote de dincolo de Jii.
Printre pleoapele-ți întredeschise
Intră și zboară cocori de vise...
Să te trezesc? Nu. Încă te mai las.
Vreau să te mai privesc astfel un ceas.
Strălucesc în adâncul zării
Cascadele luminii și zorii
S-au dus de mult. Soarele-a răsărit
Inundând odaia și chipul iubit.
Mugurii se destind robuști pe crengi,
Plaiul joacă-n clinchet de tălângi.
Scoală-te, ne-așteaptă culmea-naltă
Iată cum soarele -i tot mai sus.
Te scoală! Noaptea visele s-au dus!

CE ZICEA

Ce zicea mândruța mea
Că nu-i alta-n sat ca ea.
Că ea-i bujor din grădină
Și eu sunt un rug din tină.
Dar ea, săraca nu știa,
C-adevărul nu-i așa.
Căci bujorul din grădină,
Când e noaptea mai senină,
Dă o brumă, se-ofilește
Și nimeni nu-l mai iubește,
Dar ruguțul cel din tină
Bate vântul și-l alină,
Dă o ploaie și îl spală
Și fetele-l iubesc iară.

NEGRU VODĂ ȘI NOVĂCENII

De mult, de mult de tot, stăpâna către Jiu, un domn, ce era putred de bogat și care se chema Negru-Vodă. Și ăst Negru-Vodă, negru era și în ochii românilor din vremea de atunci, căci el și neamul lui tot era de altă lege și hulea mult legea și biserica românească.

Și odată și-a pornit Negru-Vodă în gând să facă în legea lui o mănăstire, cât să se ducă pomina în lume de mândrețea ei. Și a colindat el multe poteci și a întrebat el pe multe părți, doar o găsi un loc ales, care să facă cinste mănăstirii, ce-l zorea gândul să ridice. Și numai ce într-un târziu a auzit vorbă, că ceea ce-i poftea inima, putea găsi numai pe Gilort în sus, tocmai unde plaiul se înfurcește cu Valea Novacilor, la locul, ce cheamă în ziua de azi Gura-Văii.

Și erau pe atunci stăpâni în albia Gilortului până departe spre Prescuricea (Vârful dealurilor dintre Pociovaliștea și Bălcești), Novăcenii, oameni din plin, iuți la picior și zdraveni la braț și care nu prea știau multe. Erău Novăceni, ce-i drept creștini buni și adevărați, dar uitau și de Dumnezeu și de tot, când se încumeta cineva să-i zgândărească pe ei, oameni tihniți în treburile lor: vara pe plaiuri și munți, cu vitele, și iarna tot cu ele, în jos, spre țară, unde fânețele erau mai din belșug și viața mai ușoară.

Și așa înțelegând Negru-Vodă, că Novăcenii ar avea în moșia lor un loc, ce s-ar potrivi de minune cu ceea ce dorea, s-a gândit în fel și chip, cum să poată face pe Novăceni să-i dea lui acel colț de rai pământesc de la Gura-Văii. I-a trecut prin gând să-l ia cu puterea, dar nu l-a îndemnat inima, căci îi era tare frică să nu-i rămână potcoavele pe săliștile Novacilor și și-a zis, că decât cu rău, tot mai bine cu bine.

Și atunci a poruncit vistierului domnesc să umple cu aur un butoi de statura unui copil și când vistierul și-a făcut slujba, slugile multe ale Curții au și așezat vasul cu bani între loturile unui cal zdravăn, au înjugat plăvani, multe perechi, și cu butoiul și mulți ortaci, Negru-Vodă și-a luat calea spre Novaci. Nici nu-i trăsese prin cap lui Vodă, că drumu-i degeaba și graba-i de-a surda.

Și numai ce a ajuns Domnul la Novaci și satul s-a și strâns în păr să vadă ce vrea Vodă, căci era timp, de când nu călcase prin Novaci picior de domn. Și-a vorbit Negru-Vodă Novăcenilor și le-a spus gândul lui: c-o să plătească bine, dacă îi vor îngădui să ridice, în legea lui mănăstire mare și frumoasă pe frumosul lor loc de la Gura-Văii.

Iar Novăcenii, fără să se gândească mult au și răspuns lui Vodă, că nu-i vor da din moșie odată cu capul, căci nu le ajunge pentru turmele lor și că sfântul din cer i-ar bate, dacă ei, creștini buni, ar îngădui lui Vodă să ridice în satul lor biserica de altă lege, pentru „Patării și pentru letinii cei spurcați și de lege lepădați”.

Și s-a supărat foc Vodă și uitând că se găsește între Novăcenii cei țândăroși, le-a spus că și fără voia lor tot va dura mănăstire pe locul ales, în sat la Novaci. Atât a trebuit și Novăcenii îndârjiți, erau pe aci, pe aci, să arate cinstei spinări a lui Vodă, cu ce cot să măsoară pe la ei prin sat.

A prins de veste însă Domnul și cât ai ațâța foc din iască și-a luat tălpășița numai cu tovarăși-i de drum și a uitat, ba mai bine a lăsat din zor, și caru-i năzdrăvan și plăvanii trupeși și butoiu-i doldora, ba zău și pofta de a mai zidi mănăstire la de-ai de Novăceni, cărora nu le-a mai bătut poteceaua de aicea încolo.

Iar Novăcenii rămași în pace au găsit cu cale să îngroape butoiul lui Vodă pe locul, unde era să se ridice mănăstirea „letinească” și au lăsat cu jurământ, ca nimeni să nu se atingă de el și așa au blestemat butoiul să se afunde nouă stâneni de la rasul pământului. Iar când butoiul era pe dunga gropii, a fost ursit, ca banii din el să joace odată pe an, în ziua de Paști, ca să amintească mereu Novacilor, cum s-a primit în satul lor, Negru-Vodă al Jiului. Ce-i drept... primire domnească... din vremea de demult!

DUMITRU BREZULESCU

(„Deșteptarea”, an I, nr. 1, 15 ianuarie 1911, pag. 12-13).

ION C. DUȚĂ

O nouă apariție editorială

ALELUIA! OSANA! AMIN!

Înzestrat cu deosebit har scriitoricesc, prof. ION C. DUȚĂ, adaugă în palmaresul său literar un nou volum de versuri – „ALELUIA! OSANA! AMIN!”, care, după cum sugerează și titlul, are tentă religioasă.

Este un volum marcat de o mare profunzime care ne îndeamnă la reflecție, care ne ajută să ne primenim sufletul cu fapte bune. Ne ajută să înțelegem mai bine viața, să ne curățăm de toate relele, să fim mai buni, să ne descotorosim de vicii pentru a dobândi adevărata fericire.

Noul volum de versuri al prof. Ion C. Duță, scoate în evidență multe dintre defectele societății de astăzi, îndemnându-ne la eradicarea lor, motiv pentru care, pentru numărul de față al publicației „Novăceanul”, am ales pamfletul „Libație pentru stăpânul meu”.

Constantin DĂRVĂREANU

ION C. DUȚĂ

Libație pentru stăpânul meu

(pamflet)

Stăpânul meu e șeful marelui partid.

Să nu zici rău despre partid, că-i monolit, e zid

Cu care nu se pot juca țiparii și chiticii,

Ostracizații altor partide sau pelticii.

Eu vă vorbesc așa, din admirație,

Făcând în cinstea șefului o sfântă de libație,

Că vreau să iasă-n lume cu pieptul plin de
decorații,

Ca lumea să-l primească cu ploaie de aplauze
și de ovații,

Dar să vă spun șoptit, pe șest, că e ceva:

Monstrul de Stalin a spus cândva, pe undeva

Că el nu poate lucra atâtea toporiști

Câte cozi au românii pitite prin miriști.

Stăpâne, ai grijă, că numitul Bâzâilă

A sărit azi-noapte din garsonieră-n vilă.

Are la scară mașină de-aia... nu știi cum s-o numesc,
stăpâne!

De unde, stăpâne? Tu cum gândești și zici? Pe bune!?

Eu zic c-a pus toporu-n coadă, aruncat de ruși între
urzici.

A dat cu el pe încercate, „din greșeală”

Și sigur n-a dat el la nimereală!

Sigur că în capul lui pătrat are-o socoteală.

Ar vrea ca tu să fii împins pe dreapta,

Să poată el urca cu șlehta

De haidamaci, samsari și ciomăgari,

De troglodiți, de fonfi analfabeți și de măgari.

Vezi și matale cum vorbești „pe sus” de pensia
de gală,

Că-ți spun eu, Ion, că e luptă infernală.

Se bat pe-acolo în capete ca șerpilor în bătaie,

Că unii țin de pensie, iar alții vor s-o taie.

Se luptă furibund ca-n porțile de iad:

Unii se ridică-n luptă, alții de-a berbeleacul

cad.

Stăpâne, ai grijă și matale unde te-nhami,

Că poți să-ți pui coroană, dar poți să și deshămi.

Să nu intri, stăpâne, în linia dintăi,

E bine mai deoparte, la coadă să rămâi,

Să-ți menajezi puterea, ca să ataci la urmă

Când ceilalți se bălăbăne, când puterile se curmă.

Atunci se trece la împărțirea prăzii.

Eu te îndemn să fii cel harnic în mijlocul ogrăzii

Cu medalii pe piept, fudul nevoie mare,

Să fii cel ce împarte bucăți la fiecare.

Și vezi matale ce dai în dos (grămadă),

Să acoperi bine, ca alții să nu vadă.

Ți-oi strecura eu desăgii pe ușa de din dos,

Tu să-i umpli țepăn, să avem destul de ros.

De reușești, stăpâne, sunt credincioasă slugă,

De te-o „gini” legea, să știi c-o iau la fugă

Și-o dau cotită-n noapte, pitit după perete

Și, de acolo-n salturi, dispar pe sub boschete.

Vreau să-ți fiu rezervă că, dac-o fi ceva,

Să-ți vină ajutorul benefic de-undeva.

Tu prefă-te om integru, mimează că ești drept,

Lucrează sub perdele și fii ca șarpele-nțelept.

Eu te-am pus în gardă, să știi ce slugă ai,

Dar îmi vreau și eu partea din pradă să mi-o dai.

Nu-ți cer mult, dar vezi și matale să-mi fie

îndestulată,

Că vreau să-mi văd piranda, că e și ea fudulă,

Să umble și ea țanțoș, moțată între doamne,

Consoartele de boși. Mulțam, Mărite Doamne!

Constantin DĂRVĂREANU

LA ÎNCEPUT DE TOAMNĂ, PE TRANSALPINA

Septembrie, 5. Zi de început de toamnă, o toamnă care a debutat parcă prea repede, bineînțeles, nu calendaristic, ci ca vreme. După un august secetos, cu temperaturi care au ajuns uneori chiar și pe la 38-40 de grade, dintr-o dată a venit vremea rece, cu temperaturi care au coborât brusc până pe la 6-9 grade în unele dimineți pe la Sitești și Pociovaliște, lucru complet anormal pentru această perioadă. Noaptea și diminețile au fost chiar prea reci pentru sfârșit de august și început de septembrie.

Pe o astfel de vreme am plecat în dimineața zilei de 5 septembrie pe cărările munților, pe Transalpina.

În numărul trecut al publicației „Novăceanul” am scris despre lucrările care se desfășoară pe Transalpina pentru siguranța circulației turiștilor pe acest drum de o rară frumusețe care a schimbat polii turismului românesc. Într-adevăr s-au montat și se montează parapetei din metal și beton, iar pe multe porțiuni asfaltul a fost refăcut. Este îmbucurător faptul că oficialitățile care îngrijesc acest drum nu-l lasă să se degradeze și că nici nu ar putea să-l lase fiindcă Transalpina a devenit unul dintre cele mai căutate trasee turistice din țară, căutată nu doar de români, ci și de iubitori ai frumosului din întreaga Europă. Circulația năucitoare de pe Transalpina, pe timpul verii, ne arată valoarea acestor locuri binecuvântate de Dumnezeu.

Am trecut și prin Râncea, această „Sinaie a oltenilor” care atrage anual mii și mii de turiști, în special iarna. Dincolo de neorânduiala în care s-a construit, Râncea ne oferă și o imagine deplorabilă a modului în care este gospodărită. O dezordine aproape generală. Grămezi de resturi de la construcții, grămezi de lemne de foc depozitate oriunde și oricum, care strică imaginea cabanelor. Terenurile din fața construcțiilor neîngrijite. S-au concesionat terenuri parcă la grămadă, fără să se lase posibilități de amenajare de parcări. Am plecat cu un gust amar din Râncea, amplificat și de faptul că statutul stațiunii este încă neclar.

În fine, am început urcușul spre Păpușa și încă odată, mă întreb, cui folosește Telescaunul instalat fără nici o gândire? De la Păpușa, începe adevărata frumusețe a munților noștri.

Tocmai această sălbăcie le dă cea mai mare valoare. Mohorul, Gaura Mohorului, Urdele, Cioara, Muntinurile, Cărbunele, Ștefanu ne fac să ne simțim într-o altă lume, o lume mai frumoasă, mai curată, o lume la granița dintre cer și pământ, unde timpul se întâlnește cu veșnicia. Am coborât în Lotru și de la locul unde se găsea cândva vestita cabană a lui Ghișe, unde se țineau vestitele nedei din Lotru, am început urcușul spre Tărtărău (1.777 m), de-a lungul pârâului Praveț. Am lăsat în stânga Poiana Muierii (1.665 m), locul unde s-au ținut primele nedei,

adevăratele nedei, nu făcăturile de astăzi, și am coborât la Lacul Oașa, situat la granița județelor Alba și Sibiu, pe râul Sebeș.

Lacul Oașa este unul dintre cele mai pitorești locuri din țară, a cărui frumusețe este dată de simplitatea, puritatea și natura înconjurătoare. Gândul mă duce din nou la ce ar fi putut însemna construcția barajului și amenajarea lacului de pe Gilort pentru Novaci dacă nu s-ar fi opus niște „minți luminate”.

Mergem de-a lungul lacului, întâlnim peisaje superbe, dar care nu se ridică la frumusețile munților dintre Păpușa – Obârșia Lotrului, frumusețe dată, chiar dacă mă repet de sălbăciea munților. De la Barajul Oașa, o luăm pe stânga, pe un drum neasfaltat, dar bine întreținut, care ne duce pe Dealul Fetița, la Mănăstirea Oașa, devenită o familie a rugăciunii, străjuită de masivele Munților Cindrel și Șureanu.

Mănăstirea Oașa este așezată la o altitudine de 1.350 m, pe valea care desparte masivul Șureanu (2.140 m) de masivul Cindrel (2.250 m), într-o zonă în care arcul Carpatic are cea mai lungă deschidere, parcă la marginea lumii. Am vizitat din nou această superbă mănăstire care an de an este vizitată de mii și mii de turiști, în special tineri care participă la taberele studențești anuale direcționate pe spiritualitate, tradiție și cultură. Ultima dată când am fost la Mănăstirea Oașa, biserica cea nouă era în construcție. Acum, cu ajutorul lui Dumnezeu a fost ridicată și în cea nouă se țin Sfintele Liturghii. Biserica veche este deschisă pentru vizitatori și este bine îngrijită.

Ne-am continuat apoi drumul spre Luncile Prigoanei. Un drum de la intrarea în Luncile Prigoanei, pe stânga, duce la Vârful lui Pătru, unde ar fi fost ridicat un castru roman, cea mai înaltă construcție militară de pe teritoriul

României, realizată de legiunile romane în drumul spre Sarmizegetusa.

La Luncile Prigoanei s-au construit câteva cabane și pensiuni care dau un aspect plăcut locurilor, fără îngrămădeala sufocantă de la Râncea.

Din Luncile Prigoanei am plecat spre Șureanu unde am făcut cunoștință cu domeniile schiabile Poarta Raiului și Șureanu (Aușel, 2.009 m). La Șureanu se află unul dintre cele mai importante domenii schiabile din țară, cu părții

care merg până sub Vârful lui Pătru și Vf. Șureanu, deservite de instalații moderne de telescaun și teleschi, părții de dificultate medie și dificultate mare.

Domeniul schiabil Șureanu dispune de câteva pensiuni cu nume interesante: Colț de Rai, Poarta Raiului, precum și Irina, Hotelul Sf. Petru. Tot la Șureanu funcționează Școala de Schi „Pași Liberi”.

Nu pot fi acuzat că fac publicitate domeniului schiabil Șureanu, dar spun aceste lucruri cu gândul că în zona Păpușa – Râncea – Plopu -, poate Gilort, ar putea fi dezvoltate domenii schiabile la fel de importante, mai ales dacă s-ar avea în vedere interesul general și nu particular.

La ceas de seară am plecat spre casă cu sufletele primenite de frumusețe și pace. Locurile pe care le-am vizitat ne-au năpădit sufletele cu trăiri sufletești de mare intensitate care au făcut corzile sufletului să vibreze de mulțumire.

Când am ajuns în Urdele, nori albi, mișcători deasupra Mohorului au făcut ca vizibilitatea spre Gaura Mohorului să fie imposibilă. Jos în Urdele, deasupra izvorului Răgușitu, o turmă de oi mărșăluia agale prin Pasul Urdele, semn că este timpul coborâtului oilor din munți spre șesuri.

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Constantin DĂRVĂREANU, redactor șef
Nicolae VINȚANU, redactor șef adj.

Alina ȚICU, redactor

Cristian GRECOIU, redactor

Tel. 0744 656 726, e-mail: darvareanu@yahoo.com

Publicație lunară tipărită cu sprijinul
Primăriei și Consiliului Local Novaci
și al obștilor de moșneni din Novaci,
Pociovaliștea și Cernădia

Pre-press & print:

S.C. TIPOGRAFIA PROD COM S.R.L.
Târgu-Jiu, Gorj, str. Lt. Col. Dumitru Petrescu, nr.20
Tel. 0253-212.991, Fax 0253-218.343
E-mail: tipografia.prodcom@gmail.com

Tehnoredactare:
RODICA TEIȘI